

რედაქციის გან

მშრომელთა ხელფასის მომატებამ, ქალაქ-ლდისა და მასალის გაძვირებამ დიდს ხარჯებში ჩაგვადლო.

საქიროა ნივთიერი დახმარება.

ჩვენი ჟურნალის მიზანია განსაკუთრებით ჩვენის თეატრისა და მწერლობის აღორძინების ხელისშეწყობა და მათის წინსვლით ხალხის სამსახური. ვისაც ძვირად გიღარო ჩვე-

ნი ხალხის გათვითცნობიერება და ჩვენი ერთად ერთი სახელოვნო ჟურნალის არსებობა, ხელი შეგვიწყეთ ნივთიერად და ზნეობრივად.

ყოველგვარი დახმარება უნდა გამოიგზავნოს: Тифлис, ред. «Театри და Цხოვრება» იოს. იმედაშვილი

შპათათვის 30

თეატრის მესარკეობა ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების მაჯის ცემა დღითიდღე ძლიერდება.

პოლიტიკურმა პარტიებმა ყოველდღიური გამოცემაი მხოლოდ საკუთარ (უმეტესად ცალმხრივ) მისწრაფებათა სამკდაგებლოდ გარდააქციეს, საზოგადოება დაანაწილეს, ერთი ბანაკი მეორეს დაუპირდაპირეს.

ესევე ამბავი გადაიტანეს დაბა-სოფლად პროპაგანდისტების საშუალებით.

პოლიტიკურ აღორძინებისათვის იქნება სწორედ ესაა საქირო, მაგრამ ისეთ კაცობრივი აზრების ქადაგება და ისეთი შეუზღებელი მტრული მოქმედება, როგორც ჩვენს ქვეყანაშია, არა გვგონია მთელი ქართველი ერის აღორძინებას მოუხდებოდეს.

ყველა ჩვენი პოლიტიკური პარტია თავთავისად „მართალია“, ყველა ჩვენი საზოგადოებრივი ჯგუფი „შეუმცდარი“, ყველა მწერალგ-მოაზროვნე — „უცოდველი“...

ხოლო თუ თითოეულ მათგანს ნაკლიც აქვს, ამას არ გრძნობენ, არ ამჩნევენ...

ვინ უნდა აჩვენოს ფართო საზოგადოებას მათი ნაკლი, მათი შეკრე შე, მათი შინგანი სულისკვეთება, მათი ნაკლი?!

მხოლოდ და მხოლოდ მხატვრულმა ნაწარმოებმა ბელეტრისტიკამ და დრამატურგიამ, თეატრში განსახიერებულმა.

თეატრი თუ როდისმე იყო ჩვენთვის საქირო როგორც საზოგადოებრივ ცხოვრების სარკე, იგი უმეტეს საქიროა დღეს, დღეს, როდესაც ყოველივე საზოგადოებრივმა უმეტესად მახინჯი სახე მიიღო.

საზოგადოებრივ სინდისის სასწორი და მათრახი, — აი რა? გვექირვეა.

ვინ უნდა გვიჩვენოს ეს? —

თეატრმა და მისმა ქურუმმა.

ნუ თუ ქართული თეატრი და მისი მსახური — დრამატურგი და მსახიობი ამ სადღეისო მოწოდებას ყურად არ იღებს და არსებულ უქნარობით დაინტყმება?!

პ ს კ ი

* * *

იმასა ქვია გმირობა,
მოაზრენისა მწირობა,
ჩაგრულს თავი ანაცვალო,
სხვისზე შენი არ გასცვალო.

ერთს მეორე არ იმონო,
სიყვარული შთააგონო...
ყველა გმირი თვის ერს ფიცავს
ძვლებით ჰკრიწყლავს, სისხლით იცავს.

ებრძვის მტრობას, ეტრფის ტრფობას,
ერთობას და ერთა ძმობას.
მზნეზე მძღვობს, მტარვალს ჰთარგუნავს,
მართალ გმირსა მართლა თუ გაეს!

და თუ ერსა თვის უფლება
ეკარგება და უკვდება,

მაშინ იგი ნაცნობს, უცნობს,
განურჩევლად ყველას უხმობს,
მინდვრად, ველად საბრძოლველად,
დაჩაგრულთა დასაცველად.

ოჰ, სამშობლოც! საყვარელი...
საქართველო! სანატრელი,
ხომ მონაა, დაპყრობილი,
უუფლებო დაბოროკილი?..

ოჰ! შენ სახელს რუსთ მოურავს!
მშობლის ხმა ხომ არ მოუკლავს?
რომ არც ერთხელ სასახლო
არ ახსენე საქართველო?!

დავით კობალი.

ლალის ცრემლი

გასულ წელს უბედურად გარდაცვალებულ ს. ბაღურაშვილის (კიკნა ფშაველას ლექსი.)

მკენარ ფოთლებში დაგეძებდი, დავდიოდი ვერხვებ შორის, გული მიხოვდა სიყვარულსა, სულის კერპის, სულის სწორის. ნადვლიანი ყურს უგდებდი ნაკადულის მწარე მღერას— შტოთა კვნესას უერთებდი დაკადილი გულის ძგერას...

არსებობის შავ ზღაპარსა^{* *} მომიბრუნებ ცივი ქარი, სიკვდილის ეამს მაგონებდა მოგუგუნე გლოვის ზარი... ტკბილ წარსულის მოგონება აღრმავებდა სულის ტკვილს, მიწა სდუმდა... არ ისმენდა ობოლ სულის მწარე ჩივილს.

ოცნებისა გრძნეულ ჯადოს ვერ მიპვავდა აღმადრენა^{* *} გამქრალ ედემს დასტიროდა გადმომსკდარი ცრემლთა დენა... მკენარ ფოთლებში დაგეძებდი, დავდიოდი ვერხვებ შორის, გული მიხოვდა სიყვარულსა სულის კერპის, სულის სწორის..

კიკნა ფშაველა.

„აქეთ-იქით გამარჯობა“

(ძველი ამბავი)

I

— ვინც კაცია-და ყოყოჩიანთ ლაზარეს „გამარჯობას“ დაასწრობს! იძახოდნენ ლაზარეს მეზობლები.

— როგორ, მე ლაზარე-ლა ვიქნები რო „გამარჯობა“ დამასწროს ვინმე! იკვებოდა სამართლიანად თვითონ ლაზარეც.

ან როგორ და ვინ დაასწრობდა მას გამარჯობის თქმას, როცა არც კი აცლიდა კაცს ექვს ნაბიჯზედ მოახლოვებოდა, რომ სტყორცნიდა რიხიანად: „გამარჯობა შენი-ოო.“

ბევრჯერ დანაძლევებულან ერთმანეთში ლაზარეს სოფლის ბიჭები, რომ მას დაასწობდნენ „გამარჯობის“ თქმას და „გაატრიზებდნენ“, მაგრამ სანაძლეო ყოველთვის წაუგიათ. თითქმის რაღაცა აღდგომით ატყობდა ამისთანა ხალხს ეშმაკობას და თუ სხვას ექვს ნაბიჯზედ, მათ ათი ნაბიჯის მანძილიდან შეუყვირებდა „გამარჯობა“-ო.

მხოლოდ ერთად ერთი კაცი იყო და ისიც მისსავე სოფელში, რომელსაც არ ეტყოდა ხოლმე ლაზარე „გამარჯობას“ მაგრამ არც თვითონ ესმოდა მისგან ეს სიტყვა, რადგანაც ერთმანეთთან უმძრახად იყვნენ. ეს კაცი იყო მისი უფროსი ღვიძლი ძმა.

— მე ლაზარე მქვიან! თავს ისე არ დავიმცირებ, რომ იმას „გამარჯობა“ ვუთხრა! არა და არა! უპასუხებდათ ხოლმე ლაზარე თავის ცოლსა და მათაც, ვინც ურჩევდნენ მას, როგორც უმცროსს, თავი მოეხარა და პირველი ნაბიჯი იმას ვადაედგა შერიგებისაკენ.

II

ლაზარეს ძლიერ ერევოდა გული თავის ძმაზედ მას შემდეგ, რაც ისინი გაიყარნენ. მას ექვი შეებარა მედიტორეების სამართლიანობაში ვენახის გაყოფის დროს. იშვიათად იქნებოდა ისეთი დღე, რომ ლაზარეს არ აეღო ხელში ჭიგო და არ გაეზომა ჯერ ძმის

ვენახი და მერე თავისი და ყოველთვის იმ დასკვნამდის მიდიოდა, რომ მედიატორებმა ჩააქრეს მის ხვედრ ვენახს მთელ სიგრძეზედ სრული ერთი ადლი და მიაკრძეს მას ძმას. ლაზარეს ვერ მოენელებინა ეს უსამართლობა, ედავებოდა ძმას ამ მეტ მამულს და თითქმის ყოველ დღე ეჩხუბებოდა მას. ყოველ დღიური ჩხუბი კი ბოლოს თავპირის მტვრევით დასრულდა.

ერთ დღეს ლაზარეს ძმა მიჯნაზედ, სწორედ იმ ადგილზედ, რომელსაც ლაზარე თავის საკუთვნოდ სთვლიდა, ვაზებს აწვენდა (სწიღნავდა) ლაზარეც გაჩნდა თავის ვენახში და დაუწყო ყასიდად ბარვა. ჩაჰკრავდა ორსამ ბარის პირს, შედგებოდა და მალლა ხმით, ისე რომ გაეგონა, უთვლიდა ძმას წყევლაკრულვას და ლანძღვა-გინებას.

ძმამ დიდხანს უთმინა, მაგრამ ბოლოს გამოვლია მოთმინება და გამოეხმაურა. ამის პასუხად ლაზარემ მოგლიჯა ქვაო და გაემართა ლანძღვა გინებითვე ძმისაკენ. ხოლო, ვიდრემდის მოუახლოვდებოდა მას, ამტვრევდა უფე დაწვნილი ვაზების რქებს და იძახოდა: „ეს საოხრო და სატილო ჩემია და ცოცხალის თავით მე შენ არ დაგანებებ!“ მოუახლოვდა და დაუშინეს ერთმანეთს მოგლეჯილი სარები და ვიდრემდის მიეშველებოდნენ აქეთ-იქილამ მეზობლები, თავპირი დაუსისხლიანეს ერთმანეთს.

სასწვლო სასამართლომ დავა ლაზარეს მხრით უსაფუძვლოდ სცნო და გაამტყუნა იგი, მაგრამ ის არა სცხრებოდა და არ ანებებდა თავს ძმასთან დავას.

აი ეს გარემოება იყო მიზეზი, რომ ლაზარე არ ეუბნებოდა თავის ძმას „გამარჯობა“ და არც უთქვამს, ვიდრემდის მას პირში სული ედგა.

III

— ადამიანო, რას გაჩუმებულხარ და ხმას არ იღებ? იმ წინწალ ამოწყვეტილმა რო წავგართვა ი ვენახი, არაფერი უნდა იღონო? რითილა უნდა ვარჩინოთ ამას იქით ან თავი და ან შეიღებო?

— რამ გაგავიჯო, დედაკაცო, რა ხმა უნდა ამოვიღო ან რა უნდა ვიღონო? კაცს სამართალმა არგუნა და მე რალა მეთქმის?

— ისე სამართლიანმა ღმერთმა იმას მოახმაროს, როგორი სამართლიანობითაც იმან ჩაიგლო ხელში მთელი ჩვენი სარჩო-საბადებელი და ჩვენ-კი უწყალოდ დაგვყარა!

— სამართალმა აკუთვნა მეთქი, დედაკაცო, სამართალმა! გაიგე თუ არა?

— ნეტა მითხრა, ე მაგას წმინდის გულით ამბობ! დავიჯერო, ვერა ჰხედავ და ვერა ჰვრძნობ ჯერ ყურით არსად გაგონილ და თვალთ არსად ნახულ უსამართლობას!?

— ახლა რო ვხედავ და ვვრძნობ, იმისთვის თავპირი უნდა ჩამოვამტვრივო!

— თუ კი შენი ღვიძლი ძმა არ დაინდე და ჩამომტვრივე თავპირი, აქადამა და ერთი ადლი მამული მეტი მიიკუთვნაო, რატომ იმას კი ვერ ჩამომამტვრევ ვინც მთელი შენი სარჩო-საბადებელი წაიღო?

— ძმა სხვა არის და მეზობელი სხვა!

— მაშ ხვალ პერანგიც რომ გაგხადოს და წაიღოს, ხმა არ უნდა ამიიღო, აქადამა და მეზობელიაო?

— არც ამოვიღებ ხმას, თუ კი ჩემი ხმის ამოღებით მისი მეზობლობა მომეშლება!

— კიდევ კარგი, რომ ჩემ მაზლს მაინც შერჩა ის რალაცა ერთი ადლი სადავო ვენახი იყო, თორემ იმასაც ხომ ის წინწალ გამქრალი წაიღებდა!

— რათ უნდა შერჩეს იმას? დაე, ისევე სხვას წაეღო ისიც! იმას რათ უნდა შერჩეს? ან შევარჩენ? ცეცხლს მოვუღებ იმ შენ სანაქებო და საყვარელ მაზლს და ჩემ პატიოსან ძმას!— აი, ძმარს ვადენ მე იმას ცხვირიდან, შენ დამაცადე!

— ღმერთო დამიფარე! კაცო, გარჩევა არ უნდა გქონდეს შენი ვინ არის და სხვა ვინ?

— დედაკაცო, შე ძუძუძაღლო, ნუ ხარ უჯიათი! რა ხანია ჩემ ძმასთან ჩხუბი და დავიდარბა მაქვს და ამა თუ ერთ ვისზე დაუძრახვივარ და გაუმტყუნებვივარ? ვერც არავინ დამძრახავს და გამამტყუნებს, რადგონაც ძმა ძმას უნდა ეჩხუბოს. ასეა ადათი და წესი. ამისათვის არც არავის „გამარჯობა“ შედ, „გაგიმარჯოს“ თქმა დაუქერია ჩემთვის დღეს აქამომდე. მეზობელთან კი რომ ჩაივინო სიავკაცე, ყველა დამძრახავს მაშინ და გამამტყუნებს: მეზობლის გატანა არ იცისო, და

„გამარჯობაზე“ რომ „გაგამარჯოს“ო არ არ მითხრას ვინმე, როგორღა გამოვყო მაშინ სოფელში თავი?

— შენ რომ მაგრე ძვირად აფასებ მე-ზობლობას და თავ-გადაკლული ხარ, ისა გმე-ზობლობს—რატომ ამას კი არა ჰკითხულობ?

— ყველა კაცს თავისი ქვეა და მართებულობა აქვს. მე ლაზარე ყოყოაშვილს მე-ძახიან და ჩემი მართებულობა მე თვითონ ვიცი და ასე მოვიქცევი, სანამდის პირში სული მიდგა. გაიგე თუ არა? სხვამ კი-თ ვითონ იცის თავისი საქმისა.

— გაგონილა, თქვენი კირიმეთ, ამისთანა ნაცილი? კაცმა სულს აქეთია აღარაფერი შეგვარჩინა და ეს კი რაღაცა „მართებულობაზე“ ლაპარაკობს და ხვალვე გაიქცევა და „გამარჯობასაც“ ეტყვის იმ იუდის კერძს.

რომ ლაზარე დიდი „მართებულობის“ კაცი იყო. ამას სხვათა შორის მისი ერთი პატარა თავგადასავალიც ამტკიცებს. ლაზარეს წვერ-ულვაში ახლადა ქონდა მობუსუსებული, როცა იგი ალაზან გაღმა მხარში სხვა ამხანაგებთან ერთად ტყვეთ ჩაუვარდა მოთარეშე ლეკებს. ხელებ გაკრული ტყვეები გარეკეს წინ ლეკებმა და გაემგზავრნენ სამშობლოსაკენ. როცა სამშვიდობოს გადავიდნენ, ერთ ადგილას შესასვენებლად შედგნენ. აქ ტყვეებს ფეხებიც გაუკრეს და მიწაზე დაყარეს. თვითონ დამტყვევებელნი კი ტბილ ძილს მიეცნენ. რაღაცა მანქანებით თუ ლაზარეს ბედის მუშაობით, აკი გაიხსა თოკი და გაუთავისუფლა მას ხელები! რა დანახეს ეს ამხანაგებმა მიმართეს: „რალას უყურებ, გაიხსენი ფეხები და ჩვენც ვაგვიხსენი ხელფეხი და გავიქცეთო, ლეკებს ისე მაგრადა სძინავთ, რომ ვერაფერს გაიგებენო“. ამაზედ ლაზარემ უპასუხათ: „მე მაგისთან უმართებულობას ვერაფრის გულისათვის ვერ ჩავიდნო“. ხოლო ფეხები გაიხსნა, მივიდა ერთ-ერთ ლეკთან, გაანძრია ხელოთ, გააღვიძა და უთხრა: „ლეკ-პატრონო, ხელები გამეხსნა და, შენი რჯულის მაღლს, ადექ შემიკარო“. ლეკმა თვალეში მოიფშინტა, წამოდგა ზეზე, ზიზლითთავი გაიქნია და მაგრად, რაც კი ძალ-ღონე ჰქონდა ჩაუქირა ლაზარეს თოკი ხელებში და ფეხებშიც და წამოწვა ისევ დასაძინებლად.

გამაიღვიძეს ლეკებმა, გაუხსნეს ტყვეებს ფეხები და გაემხადნენ წასასვლელად, მაგრამ ლაზარე ფეხზედ ველარა დგებოდა, რადგანაც თოკის ჩაქირებით ფეხებიც, და ხელებიც სრულიად დაჰდუნებოდა. „მის მოსაკლავდ ხელი არ გაისვარეს“ ლეკებმა. თოკიც დაენანათ და ხელებიდან შესხნეს, ლაზარეთანად მიტყიპეს და მიანებს თავი. დიდის გაქირებითა და ბევრი ხეტილის შემდეგ დაბრუნდა შინისკენ შერე.

მელნია

(გაგრძელება იქნება)

ერთი ჩუქი მუშაკთაგანი

არჩილ ხვედელიანი.

(მცირე მოგონება)

თუ ვისმეს ახსოვს ანუ გაუგონია ეგნინოშვილის შვიდ კაპიკიანი სადილი, მიკიტანი არჩილ ხვედელიანიც უნდა მოაგონდეს. არჩილი იყო ჩვენი ხელმოკლე მწერალ-მოღვაწეთა უანგარო მფარველი.

ეს იყო რაჭველი გლეხის შვილი, მთაწმინდის მიკიტანი, რომლის სამიკიტნოს ამშვენებდა ცალკე მოწყობილი სალონისებური კუთხე. აქ ნახავდით თამარ დედისა და სხვ. ჩვენს მოღვაწე მწერალთა სურათებს, გაზე „ივერიას“, „კვალს“ და სხ. წიგნებს.

ლდეს ჟურნალ-გაზეთებით თითქმის ყველა ანბანის მცოდნე იკვებებოდა, ოცის წლის წინაჲდ კი სანთლით საქმებარი იყო მიკიტანთა შორის მწიგნობრობით გატაცებული კაცი.

არჩილი არა თუ მხოლოდ თითონ ეწაფებოდა სამშობლო მწერლობას, არამედ თავის წრეში ავრცელებდა ჟურნალ-გაზეთების კითხვის სურვილს, ჰქადაგებდა ხალხოსნურ-ეროვნულ იდეებს. ისე როგორ გამოვიდოდა ახალი წიგნი ანუ რაიმე გამოცემა, რო მასზე აღრე შეეძინა ვისმეს.

ხელობით ვაქარი იყო, მაგრე მოწოდებით, სულით ყოველგვარ ვაქრულ მისწრაფებაზე მალლა მდგომი—სახალხო მოღვაწე.

სულ უბრალო მაგალითი: საზოგადოდ მიკიტანი თავის მოსაგებს მუშტრების დათრობაში ხედავს, იგი კი—რაკი მუშტარს შეატყობდა, ისადილაო, რაც უნდა ეთხოვნადვინოს აღარ მისცემდა, ლოთობა კაცს არ ეკადრებოდა.

არჩილს გული სტკიოდა, როცა ხედავდა რომ ჩვენი მდაბიო ხალხი გონებრივ სიბნელეშია ჩაფლული.

— უსწავლელი ხალხი უენო ცხვარია და ხმის აპოულებლად მისდევს ვაცს. და ვაი ცხვრის ბრალი, თუ ვაცი უგუნურია: კლდეზე გადაჩხვავსო... ხალხს გამოფხიზლება უნდა, რომ თავის თავს თითონ უპატრონოს ჩვენი ხალხის გონებაში ჯერ კიდევ ბნელა: გონება გაუნათლეთ და მერე ნახეთ, სამშობლოს ფეხზე წაჭოაყენებს და სხვა მოწინავე ქვეყნებს მხარდამხარ გაჰყვება თუ არა?! იტყოდა ხოლმე.

ამ აზრთა გასავრცელებლად საქმიოაც მუშაობდა.

მისი მახლობელი მონაწილეობით 95—96 წლებში შევადგინეთ ხალხის თვითგანვითარების წრე. კრებებს ვმართავდით ხოლმე ი ეკლადის—იაკობ ცინცადის ბინაზე ვოგზალთან და სხვაგან, მოვაწყეთ არა ოფიციალური წიგნთსაცავი და საუბრებს ვმართავდით. ესწრებოდა მდაბიო ხალხი.

ერთხანად ვგრედ წოდებული „რიგის პურობაც“—კი შემოვიდეთ (რადგან აშკარა შეკრების ნებართვა არ იყო) ხალხოსნურ ეროვნულ იდეათა გასავრცელებლად. იშვითად მინახვს ისეთი უანგარო გატაცებული მუშაობა. არჩილი სული და გული იყო ჩვენი ასეთი საქმიანობისა და თუმცა მთაწმინდაში იდგა, სავაქრო ღია ჰქონდა, მაინც

ყოველთვის დაიარებოდა კრებებზე. იგი არც კალმოსანი იყო, არც „ორატორი, მაგრამ მისი ყოველი სიტყვა, საუბრის დასასრულს თქმული, გონიერი მოსაზრებით იყო ხოლმე სავსე. ეს წრე დაიშალა ია ეკლადის (თომანთ კობას) გადასახლების გამო და თუმც ბევრი ჩვენი ამხანაგი შეაკრთო ამ ვარემოებაში, ბევრმა ხელნაწერები და ოქმები ბუხარს უძახა, არჩილი მაინც თითო ოროლა თავგამოდებულ ამხანაგთან ერთად უანგაროდ ემსახურებოდა ხალხის გამოფხიზლების საქმეს.

არჩილის უანგარო მუშაობა მხოლოდ სიკვდილმა შეაჩერა. იგი ვარდაიცვალა ამ ოცის წლის წინად—1897 წ. და იმ დროის შეგნებულ მდაბიო ხალხის შვილებმა დიდის პატივით დაკრძალეს წმ ნინოს სასაფლაოზე არჩილი აღრე ვარდაიცვალა, მაგრამ მისგან განბნეულმა თესლმა ინაყოფიერა და დემოკრატიის დღევანდელ ზეიმში მასაც წილი უძევს. არჩილის ზოგიერთი ხელქვეით-მოწაფეთაგანი დღესაც სახალხო მუშაკობას მისდევს.

და დღეს, როდესაც ჩვენმა ხალხმა დაამხობველი სულთამხუთავი მთავრობა, დღეს, როდესაც დემოკრატიული იდეები იმარჯვებს და მალე ჩვენს სამშობლოშიც აფრიალდება თავისუფლების დროშა, არ შემიძლიან არ მოვიგონო ჩვენის ხალხის წრიდან ის მუშაკი, არჩილ ხვედელიანი, რომელიც მუდამ ამ დღის მოახლოებას შენატროდა.

თუ! უღოეთში მყოფნი გრძნობენ რასმე, უქვევლია, არჩილის სულიც ნეტარობს დემოკრატიის გამარჯვებით და ჩვენის სამშობლოს გამოფხიზლების ნიშნებით.

იოსებ იმედაშვილი.

ფრ. კეტ. არა, ირა! სრულდებოდა არა.

ბრაუნ. ფრეილინ ანას მაგისი დახმარების იმედი ხომ არა აქვს?

ფრ. კეტ. არა, არა, არა! რას ამბობთ? როგორ მოგივიდათ მაგისთანა აზრი. ჩემგან მეტს ვერაფერს ვერ გაიგებთ, ვერცერთ სიტყვას...

ბრაუნ. (შეაიხვანს იდეებს) ყოველ შემთხვევაში მე არ გირჩევთ, არ შემეძლიან მაგისთანა პლანებს მხარი დაუჭირო. ეგ იქნება...

ფრ. კეტ. კმარა, კმარა! ამაზე ლაპარაკს თავი დავანებოთ! მაგრამ თქვენ, თქვენ დაბრუნდებით?

ბრაუნ. (გასვლას ახიჩებს) რასაკვირველია, ფრაუ კეტე. თქვენ სერიოზულათ ლაპარაკობთ?

ფრ. კეტ. (უნდა გაიციან, მაგრამ თვალუბრებში ცრემლები ერევს). რას ბრძანებთ! მე ისე გავიხუმრე! (ძალდატანებული ეშმაკობით უქნევს თავს) წადით, წადით! (თავის თავს ვუდარ მორეუბა და ამიტომ საჩქაროთ გარბის საწოლ ოთახში)

ბრაუნ. (დაფიქრებული გადის)

ფრ. ფოკ. (ბლუდით ვაშლი შემოაქვს, სდგამს სტოლზე და იწეებს ვაშლის თლას ფრ. კეტე ბრუნდება და საწერ სტოლთან ჯდება)

ფრ. ფოკ. (ბლუდს აჩუქებს, რომ ვაშლის ნაჭრებ თანახმად დაეწიოს) კარგია, რომ ეხლა ჩვენს ოჯახში ყველაფერი დაწყნარდება. არა კეტე?

ფრ. კეტ. (ჩაჭუქებს ანგარიშებს) თავი დამანებე, დედი გეთყუვა. საანგარიშებელი მაქვს!

ფრ. ფოკ. კარგი, კარგი! არ დაგიშლი... ნეტა სად მიდის?

ფრ. კეტ. მგონი ციურინში.

ფრ. ფოკ. ძალიან კარგად უნებებია. იქ უფრო სამაგისო ადგილია

ფრ. კეტ. ეგ როგორ მოხდა, დედი? თქვენ ხომ ის ქალი მოგწონდათ?

ფრ. კეტ. არა, არა, არ მომწონდა; ჩემთვის ძალიან ახალი მოღისაა.

ფრ. კეტ. დედილო!

ფრ. ფოკ. მართლა და ეს სადაურა წესრიგია? ახალგაზრდა ქალია და სამი დღე გახეული სახელოთი დადის...

(იოჰანესი შეაიხვანთ საჩქაროდ შემოდის უეშბანდიდან და მაშინათვე მიდის თავის კაბინეტისკენ).

ფრ. კეტ. ჰანეს!

იოჰან. მე გახლავარ!

ფრ. კეტ. წამოვიდეთ ვაგზალზე?

იოჰან (მსრუბის აჩუჩით) შენ უკეთ იცი. (შედის კაბინეტში. მცირე ხან სიჩუქა).

ფრ. ფოკ. კიდევ დაიწყო? (ვაშლების დათლას ათავებს და ჯდება). მართლა, გვედროება, რომ ერთი ყველამ მოვისვენოთ და დავმშვიდდეთ... სხვა არ იყოს რა, ხალხი ლაპარაკობს.

ფრ. კეტ. რაზე?

ფრ. ფოკ. არ ვიცი, არაფერი არ ვიცი, მე მხოლოდ ისე... გარდა ამისა, ყველა ეს... ფული ღირს.

ფრ. კეტ. დედი, თუნდა სამისათვის მოგვიზადებია სადილი, თუნდა ოთხისათვის, აქ დიდი განსხვავება არ არის.

ფრ. ფოკ. შეილო, მთელი პურიც ნამცეცებისაგან შესდგება. (იოჰანესი შემოდის ჯდება ფეხს ფეხზე შემოიდებს და წიგნსაჭურცლავს)

იოჰან. უსინდისო, არამზადები არიან ეს მთავრობის მოხელენი! დიდიდან სადამომდის ლოთობენ... და ამასთანავე საშინელი ბრიყვებიც არიან... ოჰ!..

ფრ. კეტ. უფრო სახერხო მატარებელი რომელ სათხე გადის? ნუ სჯავრობ, ჰანეს!

იოჰან. სისაძაღლის ბუღია! (გაჭაჭურებული ჭურჭავს წიგნს და ჯდება) არც მე დაკრები აქ!

ფრ. ფოკ. ნუ გავწყდება, ჩემო კარგო. რომ კანდრახტი ოთხი წლითა გაქვს შეკრული.

იოჰან. ნუ თუ თავი უნდა დავიღუპო იმის გამო, რომ ოდესღაც სისულელე მომივიდა და ოთხი წლით კანდრახტს ხელი მოვაწერე?

ფრ. ფოკ. შენ მუდამ ნატრობდი სოფელში ცხოვრებას... ჯერ ნახევარი წელიწადი არ გასულა და უკვე მოგწყინდა...

იოჰან. შევიცარიაშიც შეიძლება სოფლად ცხოვრება.

ფრ. ფოკ. ბავში და? იმას რაღა ეშველება? ნუ თუ იმასაც წაიყვან და აქა-იქა წანწალით დასტანჯავ?

იოჰან. შევიცარია უკეთესი საცხოვრებელია პატარა ფილიპესათვისაც კი.

ფრ. ფოკ. ჩემო კარგო, შენ მალე მთვარეზე გადასახლებასაც მოინდომებ რაც გინდათ ისა ჰქენით—მე რა მენაღვლება! მე, გადაურუებულს, აბა რა გამეგება. (გადის შემოსავალი კარებიდან. მტირე ხანს სიჩუმეა).

იოჰან. (ახრავს) ბავშვებო, გაფრთხილდით, რას მიშვრებით?

ფრ. კეტ. ეგ რა ჰქვაში მოგივიდა,—შევიცარიოში გადასახლება!

იოჰან. აბა, რასაკვირველია... ე(კადე უმანკო სახის გამომეტყველება მიიღო (აჭაფრებს) ეგ რა ჰქვაში მოგივიდა—შევიცარიოში გადასახლება? ვიცი ეგ ოინები, პირდაპირ კი არ იკითხავენ—ისე გადაკვრით. შენი აზრი კარგად მესმის დიად, შენ მართალი ხარ! მე იქ მინდა ვიცხოვრო, სადაც ფრეილინ ანნა ცხოვრობს. ნუ თუ ეს გაუგებარია? მერე აქ ისეთი რა არის? რა არის აქ დასამალი?

ფრ. კეტ. დღეს შენ უცნაურ გუნებაზე ხარ. უკეთესია მე წავიდე.

იოჰან. (მარდათ) მეც შემძლიან წავიდე! (გადის შუშაბანდში)

ფრ. კეტ. ოხ, ღმერთო ჩემო, ღმერთო!. (ახრავს და თან თავს აქნევს). შემადის ფრეილინ ანნა, შდიანს, საგზაო პატარა ტომარას და წამოსასხმელს სკამზე აწყობს)

ფრ. ანნა. მე მზათა ვარ! (კეტეს მიუხუხუნდება) დრო არ არის? რამეღი საათია?

ფრ. კეტ. ფატ რებლის დაძვრამდის. საათის სამი მეოთხედი დარჩა.

ფრ. ანნა. ოხ (ხელსა ჰქიდებს კეტეს) მე დიდის სიამოვნებით გავატარე თქვენთან ეს დღეები.

ფრ. კეტ. დიახ, დრო მიდის...

ფრ. ანნა. ეხლა კი ძალიან მაგრათ ჩავიკეტები ციურისში. ვიმუშავებ, ვიმუშავებ რაც კი შემძლიან...

ფრ. კეტ. საგზაოდ პური და კარაქი წაიღეთ.

ფრ. ანნა. გმადლობთ. არ მომშივა. (მტირე ხანს სიჩუმე) ნეტა ერთი მალე გათავდეს ეს მიბრძანდ-მობრძანდიობა, ეს ნაცნობები.., მოკითხვები ტა...ტა... (გატიუხლს)

ვით ათასთასებს) წერილი მომწერე როდისმე...

ფრ. კეტ. რასაკვირველია!.. მაგრამ ჩვენ ში არაფერი საყურადღებო ამბავი არ არის ხოლმე

ფრ. ანნა. შენი სურათი მაჩუქე!

ფრ. კეტ. დიდი სიამოვნებით (ექებს სურათს სწორი სტოლის უჯრათში) მაგრამ დიდი ხნის გაღალბული კი ვარ.

ფრ. ანნა. (აღუხრისთა და შებრალებით ოდნავ კისერში წამოჰკრავს) აი შე ყინწავ!..

ფრ. კეტ. (ისევე ექებს. დიმიდით შეხვდავს) ანნა, ჩვენ მძიმე თავები არ გვაქა!.

აი სურათი იღებ (აძლეგს ფოტოგრაფიულ სურათს)

ფრ. ანნა. ძალიან კარგი! მშვენიერია. ქმრის სურათი კი არ გაქვს? ყველანი ისე შემოვარდით რომ..

ფრ. კეტ. არ ვიცი, ღმერთმანი.

ფრ. ანნა. შენი ჰირიმე, კეტე, მონახე, დაძებნე!.. არის? ჰოო?

ფრ. კეტ. დიახ! ერთიღა.

ფრ. ანნა. მომცემ?

ფრაუ კეტ. აჰა, წაიღე.

ფრ. ანნა. (სწრაფად ინახავს სურათს) ახლა კი... ყველანი მალე დამივიწყებთ ახ, კეტე კეტე... (უხვავს და სტირის)

ფრ. კეტ. არა, ანნა, მე ყოველთვის... სწორედ ყოველთვის მესხომებით, ანნა და..

ფრ. ანნა. ცოტათი მინც გეყვარები?

ფრ. კეტ. ჰო ანნა, ჰო. ეგ რა საკითხავია?

ფრ. ანნა. გიყვარვარ?

ფრაუ. კეტ. ექვი რათ შემოგაქვს?

ფრ. ანნა. მე რო მივდივარ, განა შენ ცოტათი არ გინახიან?

ფრაუ. კეტ. მაგით რა გინდა სტევა?

ფრ. ანნა. (მოსციფდება კეტეს) დიახ, დიახ, კარგა მოხდა რო მივდივარ. ყოველ შემთხვევაში ესე უკეთესია... დედა ფოკერატი რაღაც აღმაცრივ მიყურებს..

ფრ. კეტ. ეგ კი ტყუილია.

ფრ. ანნა. დამერწმუნე (სტოლთან ჯდება) რისთვისაა ყველა ეს!? (დაფიქრებულად ეძებს ფოტოგრაფიულ სურათს და დიდხანს ატყურდება) რა ტანჯულის სახის გამომეტყველება აქვს!..

ფრ. კეტ. დიახ?

ფუ. ანნა. ჰანესს. კმუნვის ხაზებს და-
უსერ ია ამეს სახითვე იმიტომ, რომ ის
მარტოა... ვინც სულით ობოლია, ის შეტად
იტანჯება... ჰანესი შენ როგორ გააცანი

ფრ. ქეტ ოჰ, დიდი ხანია მას შემდეგ..

ფრ. ანნა. მაშინ ჯერ ისევ სტუდენ-
ტი იყო?

ფრ. კეტ დიახ.

ფრ. ანნა. შენ ძალიან პატარა იყავი და
იმიტომ დასთანხმდი...

ფრ. კეტ. (სწითლდება. სრცხუენიან) აბა,
კეტე, კეტე!.. (ინახავს სურათს და ღებ^ს
რომელი საათია?

ფრ. ქმტ. ჯერ კიდევ კარგა ხანია მატა,
რებლის მოსვლამდის.

ფრ. ანნა. ბევრი? ოჰ, ღმერთო ჩემო
ბევრი! (ჯდება ფორტოპანოსთან) შენ არ უკ-
【რა? (კეტე თავსაქნევს უჩაის ნიშნად) არცა
მღერი? (კეტე ისევ თავს აქნევს) ჰანესს კი
საშინლად უყვარს მუსიკა, არა? ოდესღაც
მეც უკრავდი და ვმღეროდი კიდევ, მაგრამ
კარგა ხანია ორივეს თავი დავანებე. (წა მ-
ტსებ) ეგ სულ ერთია! მე ისეც კარგათ ვი-
სიამოვნე, რისთვისაც დიდათ გმადლობ... უნ-
და შევიწერდე ვიდრე აღტაცება არ გამოიმე-
ლდება, ასე სჯობია; არა კეტე?

ფრ. ქმტ სწორე გითხრა: არ ვიცი.

ფრ. ანნა. ბოლომდის ტკბილი და სასი-
ამოვნო ყველა ის, რაც თავში ტკბილად
გვეჩვენება.

ფრაუ. ქმტ. შეიძლება.

ფრ. ანნა. არა, ეს მართლა ასეა. ახ,
თავისუფლებავ! ადამიანი ყველაფერში თავი-
სუფლი უნდა იყოს! აბა ეხლა დრო არის?

ფრ. ქტ. არა, ჯერ კიდევ ადრე. (მცო-
რე სიჩუმე)

ფრ. ანნა. ციურისში ძალიან ადრე მივიდი-
ვარ, თითქმის რვა დღით...

ფრაუ. კეტ. ჰოო?

ფრ. ანნა. ახ, ნეტავი ერთი მალე შე-
ულღე მუშაობას! (მოულოდნელად ჩამოეკიდება
კეტეს კისურზე და აქვითანდება) ოხ ღმერთო
ჩემო, ისე შეძენლება რომ ლამის გული გამი-
სქდეს...

ფრ. კმტ. უბედური, უბედური!..

ფრ. ანნა. (კეტეს მოშორდება) უნდა წა-
ვიდე! უნდა.. (მცირე ხანს სიჩუმეა).

ფრ. კეტ. ანნა... შენც მისდისარ... გე-
თავყანე მირჩიე რამე.

ფრ. ანნა. (მოწყენილი. თითქმის სიბრა-
ჯულით) საყვარელო, კეტე!..

ფრ. კეტ. შენ ახერხებდი. შენ იმაზე
კეთილად მოქმედებდი...

ფრ. ანნა. მართლა? ნუ თუ ევ მართა-
ლია?

ფრ. კეტ. ჰო, ანნა აი ერთი კიდევ რას
გეტყვი: შენ გავლენა გქონდა, არა მარტო
მაზე, არამედ ჩემზედაც... დიახ, შენგან
ბევრნაირათ ვარ დავალებული. მე ეხლა
მტკიცეთ გადავწყვიტე... მირჩიე ან-ნა.

ფრ. ანნა. ნუ თუ მე შემოძლიან რამე
გირჩიო?.. არა, მე შინიან, მეშინიან რამე გი-
რჩიო...

ფრ. კეტ. გეშინიან?

ფრ. ანნა. დიახ, მე შენ ძალიან, ძალიან
მიყვარხარ კეტე!

ფრ. კეტ. ახ ნეტავი შემეძლოს, რომ
რითმე გასიამოვნო.

ფრ. ანნა. არა, კეტე! არ შეიძლება-შენ
მაგას ვერ იზამ.

ფრ. კეტ. ვინ იცის. იქნება შენი ტა-
ნჯვა კიდევაც შესძის.

ფრ. ანნა. გესძის? აბა სთქვი, სულო!..

ფრ. კეტ. ვიტყვი; მაგრამ...

ფრ. ანნა ლირუმ... ლარუმ. რა ამბავია?
კმარა, კმარა. მოდი და ეხლა მივიღვარ, მეტი
არაფერი. რა მოხდა? არაფერი... შეხედე, მზე
მაც მომაშუქა. წამო ერთი უკანასკნელად ბა-
ღს შემოუაროთ. ასეა თუ ისე, ასსა და ათასს
გამოუცდია იგივეანუ... მართლა ეხლა მომა-
გონდა, რამდენიმე სიტყვა მინდა დავწერო...

ფრ. კეტ. აქ დაწერე (კანტორკიდან ქა-
დაჯდს იღებს) მაგრამ საწერელ-კალამი ჰანე-
სის ოთახშია. შედი. გამოიტანე, ის იქ არ
არის. (ანნა შედის ოთახში. კეტე მარტო
რჩება. პატარა ხანს სიჩუმეა, ტერასასთან შემო-
დის. შეტად ნერვებ აშლილია) კიდევ წვიმა
მოდის... დახურული ეტლი უნდა შეგვეკეთა

ფრ. კეტ. ეხლა ხომ ვეღარ მოესწრება·
იოჰან. ჰო, სამწუხაროდ.

ფრ. კეტ. ბრაუნე იყო აქ?

იოჰან. ეგ ჩემთვის სულ ერთია! რა უნ-
ლოდა?

ფრ. კეტ. ის ისევ ჩვენთან დაბრუნდება
და თქვენ შორის კვლავ აღრინდელი გან-
წყობილება ჩამოვარდება.

იოჰან. (ჩაიღინებს) ეგეც ასე! გონია ძა-
ლიან საინტერესო იყოს! არ შეიძლება ეტ-
ლისათვის გავგზავნოთ? საზოგადოთ...

ფრ. კეტ. ეტლისათვის? სადგურამდის,
რომ სულ ორი ნაბიჯია.

იოჰან. წვიმისაგან ისეთი მოლინქუულია,
რომ არ გაივლება. მოგზაურობისათვის ხომ
ხაშინელი ღარია.

ფრ. კეტ. ვაგონში ჩაჯდომა სჭირს
თორემ...

იოჰან. რასაკვირველია, ხალხით გატენილ
მესამე კლასის ვაგონში ჯდომა. ისიც სველი
ფეხებით, ძალიან სასიამოვნოა...

ფრ. კეტ. ეგ უთუოთ ქალების კუბეში
ჩაჯდება...

იოჰანე. ფეხების გასთფობი ტომარა მა-
ინც უთავაზ.

ფრ. კეტ. ეგ კარგად წამოგაგონდა. მეც
კი ფეიქრობდი..

იოჰან. მაინც მეტი ფაცი-ფუცის წასე-
ლაა.

ფრ. კეტ. (კეტ ზასუსს არ აძლევს).

იოჰან. ერთი ორი დღით კიდევ დიდი
სიამოვნებით დარჩებოდა..

ფრ. კეტ. (შვიარე ხანს სიჩუშის შემდეგ). აკი
შენა სთხოვე და...

იოჰან. რასაკვირველია! მე ვთხოვე მაგრამ
თქვენ, შენ და დედაჩემს კი არ გითხოვნიათ!
მთქვენ ორივენი გასჩუმდით, და იმ ქალმაც,
ვლბათ შეგატყუოთ...

ფრ. კეტ. სრულებითა არა, ჰანეს, მე
ონია...

იოჰან. ამისთანა გარემოებაში, სწორე გით-
ხრათხოვნაც ძნელი მოსახერხებელია როდესაც
სხვები ღვაენან ენა ჩაცვიფნილებსავით
და ხვას არ იღებენ... ჩემის ფაქრით კი,
ძალიან მოუხერხებლად მიმაჩნია ამ წვიმისხმა-
ში აღამიანის გარეთ გავდებამ.

ფრ. კეტ. (მიუხედავდები იაჭანეს და ძა-
ლდატანგუელი ალერსით) არა, ჰანეს. შენ სცდე-
ბი.. რათა ხარ ჩემზედ მაგისთანა ცუდი
აზრის? მაგ ქალს აქედან არგინ ავდებს?..

იოჰან საქმეც მაგაშია, რომ თქვენში
არა ვითარი გრძნობა არ არის! სწორეთ ბრმა
ყრუები ხართ! მე კი მშვენივრათ მესმის,
რომ უცერემონიოთ უთითებთ კმრგებისაკენ
ღიახ, სწორეთ რომ უთითებთ: „ჩვენსა
კარგა ხანს იყავი და ეხლა კი გზა
მშვიდობისა!“ მიბრძანდით საითაც გნებავსო!
აბა ერთი კითვეა სცადე ცხოვრების ტალ-
ღებში ცურვაო!“ ღიახ, ღიახ, კეტე, მე ესე
მგონია... გამოთხოვების დროს გულცივი
დანანება მოშორების გამო, მორჩა და გათავდა!.

ფრ. კეტ. კარგი ერთი, ჰანეს, ჩვენ ხომ
ვეცადენით, რომ ცოტათი მაინც უზრუნველ
გვმყო...

იოჰან. ვინ იცის კიდევ, ჩვენგან მი-
იდებს თუ არა. ან და რა შემწეობაა, სათ-
ქმელათ არა ღირს.... გარდა ამისა, განა
ფულს შეუძლიან გრძნობის მაგიერობა გას-
წიოს?

ფრ. კეტ. ეხ, ჰანეს,, ოდესმე ხომ უნდა
წასულიყო.

იოჰან. კეტე, ეგ ნამდვილი ფელისტუ-
რობაა! ქალი ჩვენთანა ცხოვრობდა, დავმე-
გობრდით და ეხლა ფილისტერები ამბობენ
ჩვენ ხომ ერთმანეთს მაინც უნდა დავშორე-
ბოდითო... მაგრამ ეს სადაური ლოდიკაა არ
მესმის! ეს არის ის შეჩვენებული უზრობა,
რომელიც მუდამ გზაში გვეხილება და ცხოვ-
რებას გვიშლის...

ფრ. კეტ. შენ გინდა, რომ ის ქალი კი-
დევ ჩვენთან დარჩეს?

იოჰან. მე არაფერიც არ მინდა! მე
მხოლოდ იმას ვამბობ, რომ ჩვენი შეხედუ-
ლობა ცხოვრებაზე ისეთივე იწროა, ისეთივე
წვრილმანია, როგორ ყოველი ფილისტერის
შეხედულობა. რაც შეგებება კერძოთ მე,
ვიცი, ვგრძნობ. სულელური რიგიანობის პი-
რობათა ათასი ჯაჭვით რო არ ვიყო შემო-
კვილი, მე სულ სხვა ნაირათ მოვიქცეოდი
ცხოვრებაში—უფრის ყოველისა ვეცდებოდი
შინაგან სიფაქრზე და მაშინ ჩენი შინაგანი
ამეა სხვების წინაშე წარსდგებოდა მხოლოდ
ჩემი სინიღისის თანადსწრებით. მერწმუნე...

ჰ ა ნ გ ე ბ ი

სამი აჩრდილი

მოჩუხჩუხე მთის ჩანჩქერთან
 მთის ყუავილი კეკლუცობდა,
 ბროლის შხეფში განბანილი
 ხარობდა და ლამაზობდა.

—

მისგან გრძობა მიღებული
 ბულბული სულ იქვე ჰფრენდა,
 და დამთვრალი სიყვარულით
 სააშიყო ლექსებს სტვენდა...

—

დილის მზე მას შეჰხაროდა,
 სხივებს სძღვნიდა ფერად ნაირს,
 ჩანჩქერი კი შეუწყვეტლივ
 მოუთხრობდა უკვდავ შაირს.

—

ცელქი სიო მოკრძალებით
 უკოცნიდა ლამაზ ფოთოლს,
 და ტკბილ ზღაპარს უგალობდა
 ბუნებისგან მწირს და ობოლს.

—

* *

ერთხელ ღამით, გრძნეულ ბულბულს
 ცის ჰანგებში ჩასთვლემოდა,
 და მოღლილი აშიყობით
 მოსვენებას მისცემოდა...

—

ლამაზ ყუავილს საიდგანდაც
 მგესლავ ქარმა ჩაურბინა,
 მასაც მისცა შავი ფიქრი,
 მასაც სევდა გაუჩინა.

—

და ჩამოჰკნა მთის ყუავილი,
 თავი დაბლა ჩამოჰხარა,
 ვერ შეუძლო ღამის სევდას,
 ფოთლები ძირს ჩამოჰყარა.

—

მოჩუხჩუხე მთის ჩანჩქერი
 მას სულ ცრემლათ დაადინდა,
 ბულბული-კი გულ მოკლული
 მწარ ჰანგებით აქვითინდა...

ჟ. ძიძიგური.

განთიადი მოახლოვებული იყო. ძაძით
 ოსილ ცის კაბადონისთვის დილის ალიონს
 თავისი შუბი ეტყორცნა და წითლად აღაე-
 ლაქებდა. შორის ტყიდან მოისმოდა მრავალ
 ხმოვანი, გაღვიძებულ ფრინველთა, სტვენა-
 გალობა, რომელთაც პირველად ეგრძნოთ გა-
 ზაფხულის მოახლოვება... მათი სტვენა-გალო-
 ბა არ ჰგავდა ჩვეულობრივს, სევდიანს და
 მწუხარეს, მათ საიდუმლო კიკიკში რაღაც
 ბედნიერების ჰანგები გაისმოდა.

კავკასიონის მთის მწერვალს ტლანქი
 ნისლი გადაჰყროდა და მის ნაცვლად თეთრი
 და სპეტაკა ღრუბლები დასტრიალებდნენ,
 რომლის წილშიაც გამოსქვივოდნენ მკრთა
 ნი აჩრდილნი ღრმად მოხუცებულის სახისა
 ხელი ხელზე გადაებათ და მათ სევდა-ნახე
 დაღარულ სახეს სიამოვნების ღიმილი და
 კრთოდათ. სამთავეს ხელში ფანდური ეპყრა
 რომლის მოღუნებული სიმებიც თავის თავი
 ეწყობოდნენ... ასეთ ღუმილით იღვნენ იგი
 და დაფიქრებით გაჰყურებდნენ შორს, შორს.
 ჩაღრმავებულ სივრცეს და რამდენიც დრ
 გადიოდა იმდენი მათ სახეზე მოუთმენლო
 ეტყობოდა...

ასე განვლო რამდენიმე ხანმა. მათი სა
 ხე დრო გამოშვებით ხან კმუნვარებას და
 სევდას ჰხატავდა, ხან სიამოვნებას და მზის
 რულებას... მაგრამ... ჰოი, საკვირველებაც
 წრილოეთის მხრით უეცრივ ცამ გაიელვა
 საიდანღაც გამოჩნდა ოქროს ფეროვანი მზისე,
 მნათობი და პირველი სხივი კავკასიონის ზემ
 ბერაზ ქედსა სტყორცნა და იქაურობ
 მსწრაფლ ნათელმა მოიცვა. მყინვარი მთის
 მწერვალი ჩამოლხვა, რომლის ცრემლებზე-
 დაცალმოცენდნენ მრავალ გვრი მცენარეები
 და ფერად-ფერადი ყუავილები, რამაც იქაუ-
 რობა ედემის ბაღს დამგზავსა... მოხუცთ სახე
 გაუბრწყინდით და... სამთავემ მწყობრად
 ჩამოჰკრეს ფანდურის სიმებს. და გაისმა ჰიმი
 თავისუფლებისა, რომელსაც ზედ დასძახოდ-
 ნენ ციურ საგალობელს საქართველოს ერის
 გასაგონად... ეს ხმა მოხუცთა არ იყო სიმ-
 ღერა... ყოველი სიტყვა ცის კაბადონს ათ-

რთოლებდა და შავით მოსილ აღმოსავლეთითაც სინათლე იღვიძებდა... მწარედ მომტირალ დედას სახეზედ ღიმილსა ჰგვრიდა... ტყვედ-ქმნილ გამირანს ძალა ემატებოდა და მონოაისხუნდთა დსამსხვევრად ემზადებოდა... ხოლო ავი სული დღემდის მოხითხითე საზაშავი ავი სული შიშისაგან მთლად ულიყო და პირქვე დამხოზილი სახმით ჩაჰდმოულა მათა პირლია ის.

ლოდ მოხუცი ფანდურს სიმებს წკრილებდნენ და დასძახოდნენ ერისს საგალობელს... ესენი იყვნენ სალოს მნათობნი ილია კაკი და ვახა...

3. საათაშვილი.

მებრძოლი ქალი.

სასარული, ვ. იბ. "თ. და ც." № 80]

თენდა დილა ჩუმი და ცივი, ანათებს მზე სხივთ მფრქვეველი, ღრუბლების მანდილს იფარებს, ის ქვეყანას ააღო ხელი.

ბავალ მინდვრიდ დაჭკრის, ბარიო, ქარი, ფურცლებით ავსებს ტყისა ნაპირებს, „ძმათა საფლავსაც“ დაკვნესა მწარედ მან წასჩურჩულა; „სალამი გმირებს“.

კვლავ გასრიალდა, თმა აუწეწა ობლად დარჩენილს მებრძოლ მწუხარეს, უკანასკნელსა ოხვრისა პარავს, უნდა წაუღოს სამშობლო მხარეს.

იღრე ამდგარა დღეს გენერლი, ფიქრის ბეჭედი აზის მის სახეს, „მე აქ დავდივარ,“ ფიქრობს, და მტერი იქნებ ახლოა, გვიგებდეს მახეს!

ამ დროს უეცრად კარი გაიღო, შიგ შემოვიდას ალდათი ნაზი, კვლავ შეხვეული ბარათსა აწვდის. სალამიც მისცა კობტა, ლამაზი...

გახსნა ბარათი, კითხვას მიადგა, შეიქნა ამბვით გახარებული. თავი აიღო და თანაც შეცქერის მის წინ მდგომ სალდათს გაკვირვებული.

—აა, ეს თქვენ ხართ? „ღიას ბატონამე ის ქალაივრ ვაჟთ ტანსაცმელში.

წელზედ მაქვს ხმალი ტყვითა, წამალი, თოფიც მქირავს „უსუსურ ხელში“.

მსუბუქად დამქრეს მარცხენა მკლავში, მჯერა სულ მალე გამოვბრუნდები; როცა მოვრჩები ბრძოლისა ველსა კვლავ საბრძოლელად დაბრუნდები.

კარგად გიბრძოდი, თუმც ჩემი ტყვიით მტრების რაზმებში არვინ მომკვდარა, ზოგს ხელში ვჭირიდი, ზოგს კიდევ ფეხში, ბრძოლისთვის მგონი ესეცა კმარა?..

აღბად იმასთაც შორს სამშობლოში ჰყავთ სარტფო, დედა მიტოვებული. მე იმათ სიკვდილს ვერ ავიტანდი, ვერ გაუძლებდა მათ ცრემლებს გული!

თვითვე მოგვიხდნენ, ჩვენი სამშობლო გადაგვიქციეს ბრძოლისა ველად! რა ქნან, როდესაც მათი კანონი ძალით აგზავნის მათ საბრძოლველად.

ორი დღე აოის რაც ფეხზე ვდგევარ, ვერ დავიძინე, მაწუხებს წყლული, თქვენს უნებურად კვლავ თქვემთან მოველ, ეს არის მემი დანაშაული.

მოწყალების დას მე თქვენ თვრთვე გთხოვთ, სსურს სამკურნალოთ აქდავრჩე ჯერე, გთხოვთ მაპატიოთ ჩემო ბატონო. რომ მე თქვენს რჩევას არ დაუჯერე“.

უსმენს სარდალი უკვეძლეული, უნდა გაჯავრდეს, არ მოდის გული, როგორ გაჯავრდეს, როცა მისწინ სდგას დაქრილი ქალაიგამარჯვებული.

თავის გულიდან ჯვარი მოიხსნა.
 და ქალის. გული მით დაამშვენა,
 ამბობს.. „მსგავს ქალებს თუ გვიშობს ერი,
 არ დავმარცხდებით აროდეს ჩვენ“

ვინ სთქვა, რომ კაბას ჯი ოდო არ შევინს
 ვინ იტყვის, რომ ქალს არა ქვს ძალა?
 მიეცით მხოლოდ თავისუფლება...
 მუღმივ მონობამ დასცა, დაღალა!..

მ ა რ ი

ხაფი მგელაძე

გხედავ, ყოვილთვის დაგიემაჟობ, დღესასწაულობ,
 შენს შავს თვალებში ურცხვად მოსჩანს შიშველი ქალი,
 შენს შავს თვალებში, რითაც გიყობ, რითაც ალუორობ
 ვნებით დამთვრალი დაკეკვაობს მზის დედოფალი
 მაგ შენს შავ თვალებს და ტკბილ ბაგეს მზიან ღამეში
 ჯერ საკოცნელად ვნებით მთვრალი არვინ ხლებია,
 ჯნებიან ჩემს სულს შენს თეთრ სულთან ერთად თარეშში
 ყვავილთ მხარეში ერთმანეთი შეპყვარებით!
 შიიურ ოცნებად მომეველინა შენი ხატება...
 ჩვენი წარსული ისე მახსოვს, როგორც სიზმარი...
 სულში კვლავ იქვი არ ისვენებს, კვლავ იბადება...
 გული სუსტდება უშენობით, ოხ, მარი!.. მარი!..

ვეფხო-ფშაველი

ჭირშიაც ქედმოუხრილი გიორგი მარსაკოვი

მუშათა ბრწინვადე დღესასწაულს ერთი
 თაღბი ზოლი ჩაუქსოვა.

გარდაიცვალა ის, ვინც მთელი თავისი აზრ-
 სებით, მთელი თავისი აზრით და რწმენით მუ-
 შათა დღესასწაულის გათენებას ემსახურებოდა.
 ეს იყო გიორგი ზეტრეს ძემარსაკოვი, ანუ
 ჩვენი გიორგი ზეტრეაძე,

გიორგი იყო მოხუკე, ლაღი მთის შვიდი
 მთავარ სასეფოსნოს მუშა-ხელოსანი და სო-
 ციანდემოკრატიულ მუშათა პარტიის ერთი დაუ-
 ცხრორადი მუშაკთაგანი.

მოდკაობაში ჩაერთა 1900 წლიდან და რა-
 კი ერთი თუხი შესდგა მუშათა გათვითცნობაე-
 რებისა და განთავისუფლების საქმეში, სიკვდი-
 ლამდე თავი არ მიუხეობია.

პირველად ვნახე ცხრასიან წლებში, ორგა-
 ნისაციულ მუშაობით გატაცებული, თავდავიწყე-
 ბით მომუშავე.

მეორედ ცხრასს ხუთს თავის საკუთარ ბი-
 ნაზე, სადაც მას ეპარა, ვგონებ, მუშათა სამხედ-
 რი ნაწილით, და ისე აღტიეიებულ-აღტაცებულად
 აღამიანი არ მინახავს. იტყოდა მოღანდ განხრო-
 ტიელებული საქმიანობადა.

მესამედ მეტეხის ციხეში ხანგრძლივ ავად-
 მყოფობის შემდეგ და აქაც მთის ანწიკვად მომე-
 ჩვენა.

მართალია, ჭაბუკური დიდი გატაცება აღარ
 მჩნეოდა, მაგრამ აშკარად ატუბობდა, რომ მის
 შიგნი-შიან იღუმალი ცეცხლი ღვიოდა, გარეგა-
 ნი ტლანქი ხეღით ნაცარ მიფრდილი ..

ტუგეობაშიც კი გაბედული, ამაყი, წარბ შეუ-
 სრული, პირდაპირი ყოველთვის თუაწეული, ყო-

ველი საგნის საკუთარი სახეღით მომნათლავი,
 შეგნებული რეფლიუციონერი, შორს გამკერეტი
 და მდგომარეობის ამწონ დაწონი, სამართლია-
 ნი და მოუფერებელი,—

ბუნებით შორს გამკერეტი ცხოვრებამ კა-
 დევ უფრო გამოაბრძმედა.

ამიტომაც იყო, რომ ბეგრ ამინანგისა
 საქციელსაც-კი ქარცეცხლში ატარებდა.—მას
 სძაგდა უბრალო სიტუგის ხაღბი, ენა მოცვეთი-
 ლი, ჭიქეინა და უქანრა!

— მძაგს, მძაგს გრძნობის სოციანდისტე-
 ბი,—წამოძახა ერთხელ ციხის კუბოში სეირ-
 ნობის დროს, რადესაც ერთმა ძარღვებ-მომლი-
 ლმა ამინანგმა ციხის მეკარეს ღანდღვა დაუწეო.

— შედეგს კი ნუ ებრძვით მიზეზი შის-
 ზეთ. შენ რამ დაგაუწონ მაგის მიგეორ, უარე-
 სი თუ არა, ნაკლები არ იქნებოა.

გიორგი პოლიტიკურ საქმეზე გაასმარ-
 თლეს, ექვსი თუ შვიდი წელიწადი ციხე გაათა-
 ვებანეს, ბოლოს სამადლო სახლში გადაიუვა-
 ნეს...

თავისუფალ მთის შვიდი ხანგრძლივმა
 ტუგეობამ დაადნო, დააჭინო, სამშობლოში ნა-
 მოსვლას გასულ წელს ეღირსა, წელს თავისუფ-
 ლების განათხუღიღ იხილა.

იგი გარდაიცვალა მკათათვის 19 აბასთუმიან-
 ში. წასვენებულ იქმნა მთას.

ნუშტ დაობლდება ის ქვეყანა, რომელიც
 შენისთანა შვილს გვიზღის, ჩემო კარგო მეტო-
 ბარო და ამინანგო გიორგი... დემოკრატია შენს
 სახელს არ დაიფიქებს იოსებ არიმთიელი

სოფ. ბაკურციხეში კვირას 16 ივლისს, ადგილობრივ სტენის მოყვარეთა მიერ ვ. კარნიკის რეჟისორობით წარმოდგ. იქმნა ალ. დოდეს „ორი ძმა“ ვ. სუნუგუანტის „საღამოს ერთი ტყვიანი ხეივანი“ ღ. გომიშვილის „ტიმოთეს ღედევი“. წარმოდგენას უმთავრესად გლეხობა დაესწრო.

აქვე უნდა აღვნიშნათ რომ იმგვარად წარმოდგენების გამართვა, რაგვარადღე ეს ხდება ხეცნ სოფლებში გლეხებისათვის უსარგებლოდ უნდა ჩითვალდეს. თუმცა იგინი დიდის ხაღისით ვსწრებთან ამ წარმოდგენებს. მაგრამ სამწუხაროთ მათ აქედან არაფერი გამოაქვთ, რადგან სწავლა-განათლებას მოკლებული გლეხობა, თეატრს ისე უყურებს, როგორც ბაღაგანს, მისიობებს კი როგორც მასხარებს. წარმოდგენა რაც უფრო ბაღაგანურ ხასიათს იღებს, მით უფრო მეტად მოსწონთ მათ. სამწუხაროთ ხშირათ სტენის მოყვარენი ამ გამომგენებს მიჭეკებთან ხოლმე და გადაქარბებულ მანჭვა-გრესით სტდილობენ მსმენელთაგან მეტის აზლოდისმენტების დამსახურებას. რომ გლეხების ზემო აღნიშნული შეხედულებანი თეატრზე გამოიწვადეს, საჭიროა მუდამ წარმოდგენის დაწეებადე წინასწარი განმარტება იმისი, თუ რა არის თეატრი, რასთვის იმართება წარმოდგენები და რა აზრებია გატარებული წარმოსადგენ ზიესებში. მხოლოდ ამგვარად გამართულ წარმოდგენებს შეუძლიათ იქნინან „მეორესკოლის“ შინაშენელობა გლეხების ცხოვრებაში.

ამ თვალსაზრისით, ზემოხსენებული წარმოდგენა უნაყოფოდ უნდა ჩითვალდეს გლეხებისათვის, თუმცა იგი, როგორც წარმოდგენა, დამაკმაყოფილებელი იყო. ვ. კარნიკა თავისი ბუნებრივი და ნაჭიერი თამაშით, უფროსი ძმის დამეს რაღში, დიდი სიტყვისზე შეიტანა აღდოდეს სუსტ დრამაში მან დიდის განტადით ხატარა ეს რაღი. მის თამაშს ხელს უწყობდა მისი მძაფერი მოქნილი სასტენო ხმადა

მდიდარი შიმიკა. სხვანი ანსამბლს ხელს უწყობდნენ. დრამებს მიუხევევლი გლეხობა თავისი უადგილო სარხართ და ხმა მადლა ღამარაკით მოთამაშეებს ძალიან ხელს უშლიდა. კომედიები სურთათ მხიარულათ ხატარეს, თუმცა ზოგერთი სტენის მოყვარე კომიკობაში ხშირათ მეტათ აჭარბებდენ. ასეთი იყო ზატარა კამელი ტიმოთეს და არუთინას რაღებში. ხშირათ მისი მეტის-მეტი მანჭვა-გრესა-მასხარობაში გადადიოდა. კარგნი იყვნენ ე. უარევი—მართას რაღში და ვ. ვანნაძე ოსკან პეტროფიჩის რაღში სტენა ღამაზად იყო მოწყობილი. საჭიროა მეტი უყრადღება მიექცეს ამ წარმოდგენების ნაყოფიერებას გლეხებისათვის.

გ. ელობერიძე.

გ ა ნ ც ა ხ ღ ა გ ა

ახალი წიგნი

საქართველოს სოციალდემოკრატიულ პარტიის ორგანოს „ხალხის თავისუფლებას“ გამოცემა № 1

ვ. გომართელი

სამართავლოს ტერიტორიალური

ავტონომია

ანუ მრავალ-ტერიტორიალური

თ ვ ი თ მ ა რ თ ვ ე ლ ო ბ ა

წიგნში მოთავსებულია: 1) ავტონომიის ანბანი სოფლის ხალხისათვის; 2) საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომია, 3) ტერიტორიალური ავტონომია და კლასთა ბრძოლა (ოთხი წერილი), 4, საქართველოს ავტონომია და საქართველოს ერები, 5) მუშას: 6) სოფლის ხალხს და 7) ავტონომიის სხვა და სხვაობა.

წიგნი შეიცავს 80 გვ. მავთულით შეკანულია და ღირს 25 კაპ.

წიგნთ მოვაკრეებს დეთობა: 100 ცალი—20 მან, 100 ცალი—200 მან. მსურველთ მიმართონ თბილისში „ხალხის თავისუფლების“ რედაქციაში, ბაზრის ქ. არჯევანიძის სახ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ, მეწიგნეების რიგზე. ფოსტით; Тифлис. Ред. „Халхის Тавისუფლება“—Иос. Имедашвили.

„თეატრი და ცხოვრების“

ფონდის სასარგებლოდ მივიღეთ;

- 1 ბარნაბა მიხეილის ძე ლოლობერიძისა- 5 მან.
- გან
- 2, გიორგი მღორაძისაგან (ხუთი თვისა, თე- 15 მან.
- იურად სამ. მან.
- 3, X — სგან 12 მან.

შემომწირველთა გულითად მადლობას ვუძღვნი

შეცდომით გასწორება: დ. კობალის ლექსში (თ. და ც. № 28, „საქართველო“) დაბეჭდილია: „რაღა გძინავთ?“ უნდა იყოს: „რად არ გძინავთ?“

ხელოვანი მხატვარი დ. კიკნაველიძე

აღიღებს ფოტოგრაფიულ სურათებს, ასრულებს ყოველ გვარ საქმეს (საეკლესიოს და სხ.) შენაკვეთს ამზადებს საუცხოოდ, ფაქიზად და დროზე. თბილისში დროებითი მისამართი „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში (ბაზრის ქ. № 20), ბაქოში პოროხოვის ქ. № 5 ნ შეკვეთას მიიღებს ფოსტითაც.

სასახლის ქუჩა
თავდაზნ. სახლი

ერთად ერთ რესტორან „კაფე პარიზს“ საზაფხულოდ აქვს ბალი, სადაც სუფთა ჰაერზე შეიძლება საუზმის, სადილის და ვახშმის მირთმევა, არის ცალკე ფანჯატურები და კაბინეტები. სანოვაგე საუკეთესო ლიხსებისაა პატივისცემით სილ. გიგიბერია.

რაჟ. გვეტაძე

(რაჟ. რომანი შვიდი).
მოიკითხეთ ყველგან

„თეთრი წიგნი“

(სწეული ლექსები)

V წ. მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის V

სათეატრო-სალიტერატურო, სამხატვრო წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ კვირეული შურნალი

თეატრი და ცხოვრება

(წელიწადი მკეხუთე)

გამოვა სრული პროგრამით

შურნალი კარბითა გარეშა, პროგრამიული მიმართულებასა

აკაკის „ნაპნაპნი და ბრძნული სიტყვები“ ავტორის სურათებით, ფაქსიმილური და ბიოგრაფიით.

ჭ. ლომთათიას „რამული აზრები“

ავტორის სურათით, ფაქსიმ. და ბიოგრაფიით.

უკვე ცნობილი რედაქციით

აუნლში მონაწილეობას მიიღებენ ჩვენი დასამაშრებული და ახალგაზრდა ნიჭიერი მწერლები: მგონები, კრიტიკოსები, მუსიკოსები, მხატვრები

შურნალის ფასი ორივე ზრეპით წელიწადში ღირს 8 მან. ნახევარის წლით მან. 50 კაპ. თითო ნომერი უკვლავს 15 კაპ ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილად შეიძლება: ხელის მოწერის ღირს 3 მ, 1-მასამდე—3 მ. 1-ელ კენკნისთვემდე 2 შელის მოწერა მიიღება: თბილისში, „სორაპნის“ საბანკო კანტორაში (მადათოვის კუნძული, № 1, ვორანცოვის მეორე ხიდის ყურში). ქალაქ გარეთ ხელის-მომწერთ ფული უნდა გამოგზავნონ შემდეგის მისამართით: Тифлис, ред. „Театри да Цховрени“ Иосифу Ив-იოსუხ იმედაშვილი

ქართული კლუბი

1 ქმრის პროგრამა

ღრუბაბათი — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ. - 50

ცხაფუბაბათი — საოჯახო საღამო

რთხუბაბ. — სინემატოგრაფი. სიმეზ. ორკ.

ხუთუბაბ. — ქართ. წარმ. ბილეთები 50-30 კაპ.

პარასკ. — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ. - 30 კ-დ
უბაბ — საღ.

კვირა — რუსული წარმოდგენა. ბილეთ 50-30 კ.

ქუთაისში

გაბრიელის ქარხანა

ქარხანა

თბილისში

მუშა-მგოსანი იოს. დავითაშვილი გარდა. 1887 წ. ამოდუდლი შე ოსერო დარბუბის ბუდის წუარო
რედაქტორ-გამომც. იოსბ იმედაშვილი. სტამბა „სოკრანია“